

Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Farklı Değişkenlere Göre Spor Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi

Ümit YETİŞ¹, Kürşat Yusuf AYTAÇ¹, Mehmet GÜNDOĞDU²

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1209622>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Adıyaman Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu,
Adıyaman/Türkiye

²Adıyaman Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Adıyaman/ Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören farklı bölümlerdeki öğrencilerin bazı demografik değişkenler ile spor farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak için gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı betimsel türdeki araştırmanın evrenini, İnönü üniversitesi spor bilimleri fakültesinde 4 ayrı bölümde eğitim gören 820 öğrenci oluştururken; örneklem grubunu ise 200 öğrenci sağlamaktadır. Veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu ile 2020 yılında Uyar ve Sunay tarafından geliştirilen Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni ile spor farkındalık düzeyi arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark görülmüş olup; Yaş, Bölüm, aile gelir düzeyi, ikamet yeri değişkenleri ile spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden herhangi bir anlamlı fark görülmemiştir. Sonuç olarak Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin demografik değişkenlerden Cinsiyet değişkeni ile spor farkındalık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür. İleri araştırmalara yönelik çalışma daha da genişletilerek ülke geneline yaygınlaştırılması ve spor farkındalık düzeylerinin ne derecede olduğunun ortaya koyulması önerilebilir.

Anahtar kelimeler:Spor, Spor Bilimleri, Farkındalık

Sorumlu Yazar:

Ümit YETİŞ
umtyts0671@gmail.com

Investigation of Sport Awareness Levels of Students at the Faculty of Sports Sciences According to Different Variables

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
24.11.2022

Kabul Tarihi:
16.12.2022

Online Yayın Tarihi:
19.12.2022

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between some demographic variables and sports awareness levels of students from different departments studying at the faculty of sports sciences. While the universe of the descriptive research was composed of 820 students studying in 4 different departments at the Faculty of Sports Sciences of İnönü University; The sample group consists of 200 students. Personal information form and Sports Awareness Scale (SFÖ) developed by Uyar and Sunay in 2020 were used as data collection tool. As a result of the analysis, a statistically significant difference was observed between the gender variable and the level of sports awareness; There was no statistically significant difference between the variables of age, department, family income, place of residence and sports awareness levels. As a result, a significant relationship was observed between the demographic variables of the Faculty of Sports Sciences students, Gender variable and the level of sports awareness. It can be suggested that the study for further research should be expanded and disseminated throughout the country and the level of sports awareness should be revealed.

Keywords:Sport, SportSciences, Awareness

Giriş

Spor, bireysel veya toplu olarak yapılan; sağlık, eğlence, gösteri ya da macera amacıyla yaptıkları, kişilerin bütünsel gelişimlerini destekleyen, belli normlar etrafında yürütülen, rekabete ve yarışmaya dayalı olarak yapılan faaliyetlerdir. (Sunay, 2010).

İnsanların doğuştan getirdikleri kabiliyetleri ve becerilerini ileri düzeye götürmeyi hedefleyen her türlü fiziksel aktivite türleri spor olarak tanımlanmaktadır. (Falgueras, 2015).

Spor ile sadece fiziki yeterlilik kazanılmamakta aynı zamanda farklı gelişim alanlarına katkı sunulmaktadır. Fiziksel gelişim ile beraber kişisel gelişim süreci geliştiğinden aynı zamanda eğitici faaliyetler de gerçekleşmektedir. Eğitim ile spor doğru orantılıdır. Eğitim insanın tüm yaşamı boyunca devam ettiğinden spor ve eğitim birbiriyle ilişkilidir. Bu nedenle toplumun spor farkındalığına sahip olması gerekmektedir. Yani tüm hayatı boyunca insanlar spor ile yaşamalı ve toplumsal farkındalık oluşturmalıdır. Kişi, edinilen bu farkındalık ile hayatı boyunca fiziksel ve ruhsal sağlığını muhafaza edebilecektir (Mirzeoğlu, 2011).

Toplumlar, büyük oranla insan topluluğundan bir araya gelse de asıl bu topluluğu kenetleyen hususlar ortak amaçlar etrafında toplanabilmek önem teşkil etmektedir. (Yetim, 2014). Bu nedenle spor, bizim ve farklı toplumlarda yaygın bir şekilde işlevi olan sosyal kurumların başında gelmektedir. (Öztürk,1998). Esas amacı ise kişinin bütünsel olarak gelişim alanlarına yardım etmektir. Bunun yanı sıra spor, gelişmiş toplumu ortaya çıkarmada en önemli sosyal olgudur (Yetim, 2000).

Farkındalık, toplumsal sorunlar karşısında ilgili ve duyarlı olma, çözüm odaklı yaklaşma, sorunların ana kaynağına inerek sorgulayıp araştırma ve herkese karşı sorumluluk bilincinde olabilmektir. Sporda farkındalık, fiziksel yeterlilik ve sağlıklı bir yaşamın bilincinde olmakla sağlanmaktadır (Kuş, 2014). Literatürde farkındalıkla ilgili net bir tanım bulunmamaktadır. Bazı tanımlarda ana odaklanılırken bazılarında ise sosyal sorumluluklara karşı duyarsız olmamaya vurgu yapılmaktadır. Farkındalık için yapılan bir başka tanım ise psikolojik süreçten yola çıkılarak, tecrübelerle olayları yorumlama sonucuna götüren tanımlamalar bulunmaktadır. (Çatak ve Ogel, 2010).

Farkındalık ve Tutum-Davranış İlişkisi

Tutumların ayırt edici unsurlarından bir tanesi bireylerin davranışlarına etkisidir. İleri düzey farkındalık, tutum ve davranışları pekiştirmektedir.

- 1. Farkındalığı ileri düzeyde olan kişiler, olaylar karşısında tutumunu daha iyi bilmektedir. Sonucunda tutumlar hafızada kolay çağrışımında bulunulabildiği için davranışları da aynı doğrultuda etkilemektedir.

2. Birey karşılaştığı olaylar karşısında belirli bir tutum sergilemektedir, yaşanan olay öncesinde hafızada kurduğu tutumları kullanarak davranışlarına yön vermektedir. (Kağıtçıbaşı, 1999).

Günümüzde spor farkındalığı ise küreselleşme ile birlikte sporun ileri düzeyde popülerleşmesine neden olmuştur. Kitle iletişim araçlarının her alanda yaygınlaşmasıyla ekrana bağlı yaşam son dönemlerde artmıştır. Bu durum, hareketsiz toplulukların oluşmasına neden olmuştur. Hareketsizlik, sporun ön plana çıkması ve spor alanında bilgilendirilmeyi ortaya çıkarmıştır. Toplumun spor alanında bilgilendirilmesi hem bireysel hem de toplumsal anlamda önemini korumaktadır.

Spor farkındalığı ve spor yoluyla farkındalık özel ve genel olarak birbirinden ayrılmaktadır. Spor farkındalığı bireyleri toplum nezdinde spor hakkında bilinçlenmesini esas almaktadır. Spor yoluyla farkındalık ise toplumun sosyal konularda sporu bir araç olarak kullanıp, konuya dair farkındalığını ortaya koymaktadır. Spor yoluyla farkındalığı örneklendirecek olursak; toplumun “Kadına Şiddete Hayır” farkındalığına sahip olabilmesi adına bir futbol müsabakasında oyuncuların bu konuyla ilgili pankart açılması, tişört giyilmesi, sloganlarda bulunulması gibi eylemler gösterilebilir. (Uyar ve Uyar, 2020)

Gereç ve Yöntem

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile 2020 yılında Uyar ve Sunay tarafından geliştirilen Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) kullanılmıştır. Araştırma verileri SPSS 22.0 istatistiksel veri değerlendirme programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kullanılan veri toplama aracı olarak Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ) olarak adlandırılan ölçek, 5’li Likert tipinde olup, 30 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği

Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir. Çalışmada Nicel araştırma yönteminden betimsel tarama yapılmıştır.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Tanımlayıcı betimsel türdeki araştırmanın evrenini, İnönü üniversitesi spor bilimleri fakültesinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği ve engellilerde beden eğitimi ve spor eğitimi bölümünde eğitim gören 820 öğrenci oluştururken; örneklem grubunu ise çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 200 öğrenci sağlamaktadır

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile 2020 yılında Uyar ve Sunay tarafından geliştirilen Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin alpha değeri ise 0.94 olarak belirlenmiştir. “Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme” olarak adlandırılan boyut 21 maddeden oluşmaktayken (1.-21. maddeler arası), “Sosyal ve Bireysel Fayda” olarak adlandırılan boyut 9 maddeden (22.-30. maddeler arası) oluşmuştur.

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan ise 150’dir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe spor farkındalığı düzeyi yükselmekte, ölçekten alınan puan düştükçe spor farkındalığı düzeyi de düşmektedir. Buna göre ölçeğin puan aralıkları; 30-53 puan arası “hiç farkında değil”, 54-77 puan arası” farkında değil”, 78-102 puan arası “orta düzeyde farkında”, 103- 126 puan arası “farkında”, 127-150 puan arası “tamamen farkında” şeklinde belirlenmiştir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verileri toplama aracı olarak kullanılan Spor farkındalık ölçeğinin verilerinin normallik dağılımının belirlenmesi amacıyla Çarpıklık ve Basıklık değerleri hesaplanmış, yapılan analiz sonucunda araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür, Araştırmadaki ölçek sorularının Cronbach alpfa değeri 0.86 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alpha değeri ise 0.94 olarak belirlenmiştir. Verilerin analizinde Anova, bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı ve spor farkındalık düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasındaki analiz tablosu

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
Kadın	70	3,80	0,65	2,83	,005*

Erkek	130	4,00	0,64
-------	-----	------	------

*p<0.05

Çalışmaya katılan öğrenci grubunun cinsiyet değişkenine göre katılımı incelendiğinde; çalışmaya katılanların 70'i kadın ve 130'u erkeklerden oluşmaktadır.

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet değişkeninde spor farkındalık düzeyleri puan ortalamalarının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını ortaya çıkarabilmek için yapılan analiz neticesinde cinsiyet değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden anlamlı farklılık görülmüştür (p< 0,05).

Tablo 2

Araştırmaya katılanların yaşa göre dağılımı ve spor farkındalık düzeyi ile yaş değişkeni arasındaki analiz tablosu

Yaş	n	\bar{X}	Karelerin Toplamı	Karelerin Ortalaması	F	p
19 Yaş	11	5,5				
20 Yaş	36	18,0				
21 Yaş	52	26,0				
22 Yaş	46	23,0				
23 Yaş	25	12,5				
24 Yaş	6	3,0				
25 Yaş	13	6,5	3,829	0,348	0,792	0,648
26 Yaş	2	1,0				
27 Yaş	5	2,5				
30 Yaş	2	1,0				
34 Yaş	1	0,5				
36 Yaş	1	0,5				

*p<0.05

Çalışmaya katılan öğrenci grubunun yaş değişkenine göre dağılımı incelendiğinde; çalışmaya en fazla 21 yaşındaki öğrenciler katılırken en az 34 ve 36 yaşındaki öğrencilerin katıldığı görülmektedir. Farklı 11 yaş kategorisinden oluşan bir öğrenci grubunun, spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, yaş gruplarının spor farkındalık puan ortalamaları ilişkisiz örneklem için tekyönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Yaş değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden anlamlı fark görülmemiştir. (p< 0,05).

Tablo 3

Araştırmaya katılanların aylık gelir düzeyi dağılımı ve spor farkındalık düzeyi ile aylık gelir düzeyi değişkeni arasındaki analiz tablosu

Gelir Düzeyi	n	Karelerin Toplamı	Karelerin Ortalaması	F	p
1500TL ve altı	33				
1500TL-2500TL arası	37				
2500TL-3500TL arası	35	0,534	0,133	0,303	0,876
3500TL-4500TL arası	28				
4500TL ve üstü	67				

*p<0.05

Öğrenci gruplarının aylık gelir düzeyleri ile spor farkındalık düzeyleri arasında değişkenliğini sınamak için Parametrik testlerden Anova testi yapılmıştır. Aylık gelir düzeyi değişkeni analiz sonuçları incelendiğinde, spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden anlamlı fark görülmemiştir (p< 0,05).

Tablo 4

Araştırmaya katılanların ikamet yeri değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasındaki analiz tablosu

İkamet yeri	n	Karelerin Toplamı	Karelerin Ortalaması	F	p
İl	122				
İlçe	47	0,519	0,260	0,595	0,553
Köy	31				

*p<0.05

Öğrenci gruplarının ikamet yeri ile spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını istatistiki açıdan ortaya koyabilmek için Parametrik testlerden Anova testi yapılmıştır. İkamet yeri değişkeni analiz sonuçları incelendiğinde, spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki açıdan herhangi bir anlamlı fark görülmemiştir (p< 0,05)

Tablo 5

Araştırmaya katılanların okuduğu bölüm ile spor farkındalık düzeyleri arasındaki analiz tablosu

Bölüm	n	Karelerin Toplamı	Karelerin Ortalaması	F	p
Spor Yöneticiliği	78				
Beden eğitimi ve Spor	64	0,905	0,302	0,691	0,558

Öğretmenliği	
Antrenörlük Eğitimi	21
Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	37

*p<0.05

Farklı bölümlerden oluşan öğrenci gruplarının, spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, bölüm ile spor farkındalık puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına bakmak için Anova testi yapılmıştır. Bölüm değişkeni analiz sonuçlarında anova testi sonuçlarına göre baktığımız zaman, bölüm değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden anlamlı fark görülmemiştir ($p < 0,05$).

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Spor bilimleri fakültesinde eğitimine devam eden öğrencilerin cinsiyet değişkeninde spor farkındalık düzeyleri puan ortalamalarının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını ortaya koymak için yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı fark görülmüştür. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde (Demirci, 2021) çalışmada Cinsiyet ile spor farkındalık arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir fark görülmüştür. Erkeklerin toplam puanları kadınlardan daha fazla bir sonuç görülmüştür. Futbol branşına ilişkin farkındalık ile ilgili gerçekleştirilen çalışmada Erkek taraftarların futbola daha ilgili olması özellikle bu farkın oluşmasında sebep olarak görebiliriz. Bu çalışmaların neticesi ile yapılan çalışmanın neticesi arasında benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz. Sebep olarak erkeklerin kadınlara göre spora daha yakın olması daha ilgili olması gösterilebilir. Burada şu öneriler yapılabilir, Kadınların spor camiasında daha fazla yer edinebilmesi için kadınlara yönelik spor farkındalığı çalışmaları, etkinlikler, organizasyonlar, kadınları spora teşvik edici faaliyetler yapılabilir.

Farklı 11 yaş kategorisinden oluşan bir öğrenci grubunun, spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, yaş gruplarının spor farkındalık puan ortalamaları ilişkisiz örneklem için tekyönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Yaş değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir. Çalışmayı destekleyecek başka bir araştırmada ise (Uyar, 2019) Katılımcıların spor farkındalığı ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık görülmemektedir. Çalışmada spor farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki düzeyinin olmaması; araştırmaya katılan öğrencilerin spor bilimleri fakültesi alanından olması nedeniyle zaten sporun içinden kişiler olması, herhangi bir ilişkinin bulunmaması noktasında beklenen bir sonuç olarak görülebilir.

Öğrenci gruplarının ikamet yeri ile spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını sınamak için Parametrik testlerden Anova testi yapılmıştır. İkamet yeri değişkeni analiz sonuçları incelendiğinde, spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir. Bunun sebebi olarak önceki yıllara göre köy ve ilçelerde imkanların gelişmesi spora ulaşılabilirliğinin kolaylaşması önceki yıllara göre il ile arasındaki farkın azalması diyebiliriz bu farkın azalmasında teknolojinin gelişimi de katkı sunmaktadır.

Öğrenci gruplarının aylık gelir düzeyleri ile spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını sınamak için Parametrik testlerden Anova testi yapılmıştır. Aylık gelir düzeyi değişkeni analiz sonuçları incelendiğinde, spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki yönden herhangi bir anlamlı farklılık görülmemiştir.

Araştırmadaki sonuçlar ile paralellik gösteren farklı bir çalışmada ise (Demirci, 2021) Samsunspor taraftar grubunun Spor farkındalığı ile fanatiklik düzeyleri arasındaki sonuca baktığımızda gelir durumu ile fanatiklik arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Farklı bölümlerden oluşan öğrenci gruplarının, spor farkındalık düzeyleri arasında fark olup olmadığını sınamak için, bölüm ile spor farkındalık puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına bakmak için Anova testi yapılmıştır. Bölüm değişkeni analiz sonuçlarında anova testi sonuçlarına göre baktığımız zaman, bölüm değişkeni ile spor farkındalık düzeyleri arasında istatistiki açıdan herhangi bir anlamlı fark görülmemiştir. Bunun sebebi olarak katılımcıların spor bilimleri fakültesi öğrencisi olup sporla yakın olmalarından dolayı bu sonuç çıkmış olabilir. Sonuç olarak, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin spor farkındalık düzeyi orta düzeyde olup, cinsiyet değişkeninin öğrencilerin spor farkındalık düzeyi üzerinde etkili bir faktör olduğu belirlenmiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu:Adıyaman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi:06.04.2022

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası:276

Kaynakça

Çatak, P. D., ve Ögel, K. (2010). Bir terapi yöntemi olarak farkındalık. *Noro-PsikiyatriArsivi*, 47(1), 69.

Demirci, A. K. (2021). *Samsunspor taraftarlarının spor farkındalığı ile fanatiklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, Samsun.

Garcia and Falgueras, A. (2015). Psychological benefits of sports and physical activities. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science*, 11(4), 1-7.

- Kuş, S. (2014). *Koruyucu aile hizmeti ve toplumsal farkındalık*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışması Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar* (10. baskı). Evrim Yayınevi.
- Mirzeoğlu, D. (2011). *Spor bilimlerine giriş*. Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırğan Yayınevi.
- Sunay, H. (2010). *Sporda organizasyon* (1. Baskı). Gazi Kitabevi.
- Yalçın, U. ve Sunay, H. (2020). Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 46-58.
- Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve spor*. Morpa Kültür Yayınları.
- Yetim, A. (2000). *Sporun sosyal görünümü*. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.
- Uyar, Y. (2019). *Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.